

Van kwantiteit naar kwaliteit.

'Het gaat niet om hoeveel boompjes je plant, maar of ze volwassen kunnen worden'

Toenemende behoefte om bij ruimtelijke plannen meer rekening te houden met natuur

De leefomgeving verandert snel. Klimaatverandering, verstedelijking en de aanleg van nieuwe (ondergrondse) infrastructuur zorgen ervoor dat natuur in en rond de stad steeds meer onder druk komt te staan. Tegelijkertijd groeit het besef dat groen in de stad onmisbaar is voor een gezonde, leefbare omgeving. Dat zorgt voor een toenemende behoefte om bij ruimtelijke plannen en bouwprojecten meer rekening te houden met natuur en biodiversiteit.

Auteur: Marion Lijmbach

In dat samenspel is de ecooloog een belangrijke schakel. Bij ingenieursbureau Antea Group uit Heerenveen houdt ecooloog en boomspecialist Dagmar Broström zich nu bijna acht jaar bezig met stedelijke ecologie en duurzaam boombeheer.

Van natuurwaarden naar praktisch advies

‘Een ecooloog onderzoekt natuurwaarden in een gebied, zoals flora, fauna en hun onderlinge samenhang, en vertaalt die naar praktisch toe-

steeds, maar de bereidheid om te beschermen lijkt af te nemen.'

Vleermuizen opsporen met DNA

Een actueel thema is het onderzoek naar gebouwbewonende vleermuizen, met name bij isolatieprojecten. 'Ze verblijven vaak in spouwmuuren. Ga je daar zonder goed onderzoek aan werken, dan vernietig je hun leefgebied,' aldus Broström. Daarom is een seizoensdekkend onderzoek verplicht, van 15 mei tot 15 oktober. Een snellere methode in opkomst is eDNA, waarbij via DNA-monsters bij invliegopeningen wordt gekeken of er vleermuizen aanwezig zijn. 'Het is een interessante aanvulling, maar de techniek staat nog in de kinderschoenen. Sporen kunnen door het weer beïnvloed worden en vleermuizen gebruiken openingen wisselend. De methode is niet dekkend, maar de politiek wil er toch snel mee aan de slag omdat het goedkoper en sneller is.'

Meer groen, maar minder bomen

Op het gebied van bomen is het contrast tussen beleid en praktijk groot. 'Er is politiek draagvlak voor meer groen in de stad, maar in werkelijkheid is het boomareaal de laatste jaren met 7 procent gekrompen. Bomen moeten vaak wijken voor kabels en leidingen of bouwprojecten. Een jong boompje terug planten volstaat dan niet: een jonge boom vervangt een vijftigjarig exemplaar niet, zeker niet als je kijkt naar het kroonvolume en de ecosysteemdiensten.'

Boombeleid op basis van feiten

Broström voert daarom regelmatig Bomen Effect Analyses (BEA) uit. 'We doen groeiplaatsonderzoek, kijken of behoud mogelijk is en geven advies als dat niet lukt. Gemeenten vragen daar steeds vaker naar.' De waarde van een boom wordt bepaald op basis van kroonvolume, groeiplaats en ecosysteemdiensten. Software, zoals i-Tree, rekent dit door, inclusief CO₂-opslag, luchtzuivering en waterbeheer. 'Het geeft handvatten om aan te tonen wat een boom daadwerkelijk doet.' Zo kon bijvoorbeeld in Houten dankzij zijn berekeningen een aantal bomen behouden blijven.

Soms leidt zijn advies tot het stopzetten van plannen. 'In Roosendaal berekenden we dat het kroonvolume van de te verwijderen bomen 32.550 kubieke meter was en de vervangingswaarde van de twintig bomen ruim 650.000 euro. Dat bedrag of dit kroonvolume zou gecompenseerd moeten worden. Toen is het

project op die locatie niet doorgegaan.'

Klimaatbestendig sortiment

Broström adviseert ook over het juiste sortiment bomen. 'Inheemse soorten hebben de voorkeur, maar in steden zijn de omstandigheden vaak zo extreem, dat soorten uit Zuid- of Zuidoost-Europa beter bestand zijn tegen de lokale omstandigheden (droogte, hitte en wateroverlast). Die brengen ook hun eigen biodiversiteit mee. Amerikaanse of Aziatische soorten kunnen daarentegen invasief zijn.' Ook het doel telt mee. 'Wil je ecosysteemdiensten, biodiversiteit of bijvoorbeeld late bloei voor bijen en hommels? Dan kun je daarop sturen.'

Integraal werken aan de stad van morgen

Broström werkt graag aan projecten waar ecologie en boomtechniek samenkomen. Zoals in de Scheveningse Bosjes in Den Haag, waar hij adviseerde bij de renovatie van de paden. 'Daar komt alles samen: natuurwaarden, recreatie, veiligheid en duurzaamheid.' Als enige ecooloog binnen Antea met boomexpertise reist hij het hele land door voor dergelijke projecten.

Grenzen bewaken, belangen afwegen

Het balanceren tussen ecologie en economie is wel eens lastig. 'Sommige opdrachtgevers willen koste wat kost door, ook als dat bomen kost. Mijn taak is om te adviseren naar eer en geweten. Soms wordt dat advies verkeerd gebruikt.'

Hij verwijst naar een project waarbij vleermuizen in bomen zaten. 'Als compensatiemaatregel had ik vervangende nestkasten genoemd, maar de opdrachtgever gebruikte dat om de bomen te kunnen kappen. Terwijl die nestkasten op termijn verrotten; de verblijfplaats is dan weg, net als de vleermuis.'

De juiste boom op de juiste plek

Broström pleit voor een verschuiving van kwantiteit naar kwaliteit. 'Het gaat niet om hoeveel boompjes je plant, maar of ze volwassen kunnen worden. Een boom heeft ruimte nodig. Geef hem een goede groeiplaats en tijd om uit te groeien tot een volwaardige boom. Dán maakt hij het verschil; voor de stad én voor de natuur.'

Dagmar Broström

pasbaar advies,' zegt Broström. 'Bij stedelijke planontwikkeling kijken we of er beschermde soorten zitten en hoe die behouden of gecompenseerd kunnen worden. Maar ook adviseren we over biodiversiteitsdoelen en natuurinclusief ontwerpen.'

Broström combineert dit met boomtechnisch advies. Als European Tree Technician (ETT) beoordeelt hij de gezondheid en toekomstwaarde van bomen. Daarnaast is hij een van de eerste European Tree Managers (ETM) van Nederland, een functie gericht op strategisch boombeheer in het licht van klimaatadaptatie en biodiversiteit.

Veranderend politiek klimaat

Bij Antea Group werken momenteel ruim veertig ecologen die opdrachtgevers helpen om ecologische ambities te realiseren, binnen de kaders van wet- en regelgeving. Toen Broström begon, waren dat er nog tien. 'Dat zegt genoeg over de groeiende vraag. Dat kwam doordat het belang van biodiversiteit breder werd erkend, ook politiek. Maar die wind is wat gaan liggen. De wil om inzicht te krijgen is er nog

